

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Ostravě rozhodl v senátě složeném z předsedkyně senátu JUDr. Šárky Žmolilové a soudců Mgr. Šárky Bokůvkové a Mgr. Tomáše Ožany ve věci

žalobkyně: **PaeDr. Jiřina S.**, narozená dne xxx
bytem xxx

žalovanému: **Miroslav Š.**, narozený dne xxx
bytem xxx
zastoupený advokátem JUDr. Petrem Langerem, Ph.D., LL.M.
sídlem Sokolská třída 1331/31, 702 00 Ostrava

o vrácení daru a vyklizení nemovitosti

k odvolání žalobkyně proti rozsudku Okresního soudu v Ostravě ze dne 15. listopadu 2021, č. j. 16 C 118/2020-222,

takto:

- I. Rozsudek okresního soudu se **potvrzuje**.
- II. Žalobkyně je **povinna nahradit** žalovanému náklady odvolacího řízení ve výši 9.196 Kč do tří dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám zástupce žalovaného.

Odůvodnění:

1. Napadeným rozsudkem okresní soud zamítl žalobu na určení, že je žalobkyně vlastníkem nemovitostí specifikovaných ve výroku a žalobu na vyklizení této nemovitosti (odstavec I. výroku) a zavázal žalobkyni zaplatit žalovanému na nákladech řízení částku 45.980 Kč (odstavec II. výroku).

2. Okresní soud vyšel ze zjištění, že v roce 1999 bylo proti žalobkyni zahájeno trestní stíhání pro trestný čin porušení povinností při správě cizího majetku. V roce 2003 se žalobkyně přestěhovala do zahraničí. Trestní stíhání bylo proti žalobkyni vedeno jako proti uprchlé, k jejímu odsouzení došlo v její nepřítomnosti. V červnu 2018 došlo na základě mezinárodního příkazu k zadržení žalobkyně v Německu a k jejímu následnému umístění do Vazební věznice v Ostravě. Žalobkyně požádala o zrušení původního rozsudku vydaného proti uprchlé. V novém řízení byla žalobkyně odsouzena k trestu odnětí svobody v trvání 3 let, který byl odvolacím soudem změněn na trest odnětí svobody v trvání 1,5 let, který žalobkyně vykonala vazbou. Dne 17. 12. 2018 byla žalobkyně z vazby propuštěna. Ohledně darovací smlouvy bylo prokázáno, že ji žalobkyně podepsala v březnu 2013 a rozhodla se darovat předmětný dům žalovanému. Žalovaný darovací smlouvu podepsal až 25. 9. 2013, když váhal s přijetím daru. Dům chtěl v roce 2016 vrátit poté, kdy se ho žalobkyně zeptala, zda bude moci užívat oddělenou část domu. Za účelem zabránění vrácení domu, napsala žalobkyně žalovanému dopis a čestné prohlášení s tím, aby dům dál užíval a zveleboval a nečiní si nárok ani na dolní apartmá. Po zadržení žalobkyně v roce 2018 začal žalovaný situaci okamžitě řešit, za tím účelem se spojil se sestrou. Ve Vazební věznici v Ostravě plnil přání žalobkyně, dodával ji potřebné dokumenty a vybavení, komunikoval s advokátkou žalobkyně, hradil náklady na její obhajobu. Nesouhlasil s uvedením své adresy v rámci smlouvy při propuštění z vazby, když nechtěl být s mediální kauzou žalobkyně jakkoliv spojován. Po zjištění, že jeho adresa byla přesto uvedena, byl rozladěn, proto žalobkyni nezvedal telefony a její advokátce napsal v SMS zprávě, že nechce mít s matkou nic společného a že je mu jedno, jak si poradí. I po propuštění z vazby a poté, kdy ho žalobkyně vyzvala k vrácení daru, jí nabízel pomoc v podobě zajištění nájmu, finančního příspěvku a zajištění auta. Toto žalobkyně odmítla s tím, že chce zpět svůj dům, který mu darovala. Společné soužití v té době nebylo možné s ohledem na napjaté vztahy mezi žalobkyní a manželkou žalovaného, jakož i se samotným žalovaným. Dopisem ze dne 27. 1. 2020 žalobkyně požádala o vrácení daru pro hmotnou nouzi a nevděk.
3. Po právní stránce posoudil okresní soud nárok žalobkyně dle ust. § 630 občanského zákoníku č. 40/1964 Sb. (dále jen obč. zák.) s ohledem na datum uzavření darovací smlouvy a dospěl k závěru, že žaloba není důvodná. Tvrzená hmotná nouze žalobkyně nezakládá důvod pro vrácení daru s ohledem na dobu, kdy došlo k uzavření darovací smlouvy a tehdy platné zákonné úpravy. Ze strany žalovaného nedošlo k hrubému porušení dobrých mravů, které by odůvodňovalo vrácení daru. Z provedeného dokazování vyplývá, že žalobkyně nechtěla nikdy společně bydlet s manželkou žalovaného a rovněž žalovaný s žalobkyní nechtěl sdílet společnou domácnost. Z obavy z tohoto společného soužití chtěl žalovaný v roce 2016 předmětný dar vrátit. Dům si ponechal pod příslibem žalobkyně, že si na společné bydlení nebude činit nárok. Od svých 18 let žili oba účastníci zcela na sobě nezávislým životem, přesto jejich vztahy byly dobré. Že žalovanému na žalobkyni záleželo, svědčí i to, že se ihned po jejím zadržení staral o její záležitosti, žalobkyni finančně podporoval, vynakládal finanční prostředky na její obhajobu, přesto nechtěl být s mediálně známou kauzou žalobkyně jakkoliv spojován, proto odmítal společnou domácnost. Z tohoto důvodu žalovaný neporušil dobré mravy, pokud žalobkyni zcela ospravedlnitelně nenabídl, aby u něj po zadržení či po propuštění z vazby bydlela. Žalobkyně navíc ani netvrdila, natož prokázala, že by bydlení po žalovaném po svém zadržení požadovala. Po propuštění z vazby se žalovaný zajímal, zda má žalobkyně zajištěné bydlení, přestože ho rozladilo, že přes jeho nesouhlas, uvedla při propuštění z vazby jako své bydliště adresu žalovaného. Opakovaně žalobkyni nabízel pomoc v podobě zajištění nájemního bytu, příměstského vozidla a příspěvku na nájemné ve výši 6.000 Kč. Žalobkyně takovou pomocí pohrdala, označila ji za almužnu. Žalovanému rovněž nebyl lhostejný osud jeho sestry, zajímal se o možnost jejího návratu z Mexika, poukázal částku 100.000 Kč za účelem zajištění její dopravy zpět do ČR. K žalobkyni se žalovaný choval vždy slušně, vstřícně a pokorně, a to navzdory urážlivým a dehonestujícím výroků a výrazům, kterými žalobkyně žalovaného a jeho manželku častovala. Za těchto okolností nelze SMS zprávu, kterou žalovaný zaslal žalobkyni, že s ní nechce mít nic společného a že ho nezajímá, jak si poradí, považovat za jednání, kterým by žalovaný hrubě porušil dobré mravy. Tato zpráva v daném

případě nedosahuje takové intenzity, aby ji bylo možno kvalifikovat jako hrubé porušení dobrých mravů. Žalovaný jak žalobkyni, tak své sestře dle svých schopností a možností pomáhal. Rovněž nepozvání žalobkyně do domu žalovaného nelze považovat za porušení dobrých mravů, když žalovaný byl rozladěn porušením slibu žalobkyně, která při propuštění uvedla jeho adresu jako své bydliště, přestože nechtěl být s trestní kauzou žalobkyně spojován. Ze strany žalobkyně nebylo respektováno právo žalovaného na soukromí, přesto i poté žalovaný žalobkyni pomáhal.

4. Proti tomuto rozsudku podala odvolání žalobkyně a domáhala se jeho změny tak, že bude žalobě vyhověno. Namítala, že soud zcela ignoroval jednostranné úkony dárce adresované žalovanému před podáním žaloby, které obsahují tvrzení, které žalovaný do koncentrace nevyvrátil a které hrubé porušení dobrých mravů dokládají. Ignoroval rovněž určité dokumenty, které byly soudu předloženy ještě před koncentrací řízení. Namítala podjatost soudkyně, když odmítala jí zasláné doklady a omluvy ve vztahu ke koncentraci s tím, že soudkyně nerespektovala její zdravotní stav a pracovní neschopnost. Zamítla její návrh na vydání předběžného opatření pro nezaplacení soudního poplatku, a to v době nouzového stavu. Nesprávně posuzovala hmotnou nouzi žalobkyně, byla vstřícná k žalovanému a samotnou žalobkyni ponižovala u jednání nerespektováním důstojnosti důchodkyně. Podjatost soudkyně spatřovala i v tom, že jednání bylo nařízeno po více než jednom roce, jakož i ve skutečnosti, že byla zamítnuta její žádost o bezplatnou obhajobu a prominutí soudních poplatků, žádost na přerušování řízení. Poukazovala rovněž na její námítky týkající se nesprávné protokolace, jakož i způsob vedení spisu, což svědčí o tom, že soudkyně nebyla nestranná. Namítala, že se soud nezabýval posouzením vzájemného vztahu mezi dárce a obdarovaným a zohlednění jejich osobních, rodinných a majetkových poměrů, jakož i předmětu darování, když předmětem darování je nadstandardní dvougenerační dům a příjmy žalobkyně jsou tak nízké, že jí vzniká nárok na sociální příspěvek na bydlení. Vrácením daru žalovanému nesníží životní úroveň ani nedojde ke změně jeho bydliště, když má nově rekonstruovanou jinou nemovitost. Nesouhlasila s koncentrací řízení, když nebyla poučena dle ust. § 118a o. s. ř. a soud odmítl materiály zasláné žalobkyní dne 14. 11. 2021, a to přes její vážný život ohrožující zdravotní stav. Tento ji neumožňoval bez své viny rozhodné skutečnosti uvést včas. Tímto postupem soud popřel právo žalobkyně na rovný přístup k soudní moci. Okresní soud nesprávně zjistil a nesprávně vyhodnotil skutečnost, že žalovaný v roce 2020 předmětné nemovitosti dlouhodobě neužíval, zatímco žalobkyně neměla bydlení, tristní nezáměr žalovaného o jeho sestru a okolnosti odjezdu žalobkyně do Mexika, zdravotní stav žalobkyně v roce 2021, která byla ve svém věku a stavu vystavena cestě do Mexika, jakož i dlouhodobé ponechání žalobkyně žalovaným v život ohrožujícím stavu v době pandemie COVID 19 bez pomoci. Žalovaný tak pokračuje v hrubém porušování dobrých mravů. Poukazovala na rodinné vztahy mezi účastníky a dalšími rodinnými příslušníky před uzavřením darovací smlouvy a podrobně opakovala a popisovala její požadavky a jednání žalovaného po jejím zadržení v Německu a umístění ve Vazební věznici v Ostravě, jakož i po propuštění z vazby.
5. Žalovaný navrhol potvrzení rozsudku jako věcně správného. Poukázal na rozsáhlou judikaturu soudů týkající se dané problematiky s tím, že žalobkyně neunesla břemeno tvrzení ani důkazní břemeno ohledně toho, že se žalovaný vůči žalobkyni choval v rozporu s dobrými mravy.
6. Z podnětu podaného odvolání přezkoumal odvolací soud napadený rozsudek, jakož i řízení, které předcházelo jeho vydání, a dospěl k závěru, že odvolání není důvodné.
7. Odvolací soud se nejprve zabýval v odvolání uplatněnou námitkou podjatosti soudkyně s tím, že dospěl k závěru, že soudkyně JUDr. Jitka Pěnkavová, které byla tato věc přidělena a která ve věci rozhodovala, není podjatá. Jak vyplývá z ust. § 14 odst. 4 o. s. ř. důvodem pro vyloučení soudce nemůžou být okolnosti, které spočívají v postupu soudce v řízení o projednávané věci. S ohledem na skutečnost, že námítky uplatněné žalobkyní, se týkají právě způsobu vedení řízení (nevyhovění jejím procesním návrhům, způsob vedení spisu, doba nařizování jednání, hodnocení předložených důkazů apod.), tyto nemohou a nevedou k závěru o podjatosti soudkyně. Tato ve svém vyjádření k uplatněné námitce podjatosti uvedla, že žalobkyni ani žalovaného osobně nezná a osobní ani jiný

vztah nemá ani k jejich právním zástupcům. Z obsahu spisu nevyplývá, že by bylo vůči žalobkyni ze strany soudu postupováno z jakéhokoliv důvodu diskriminačním způsobem a že by nebyla respektována důstojnost žalobkyně jako důchodkyně. K námitkám týkajícím se nesprávné protokolace, je nutno uvést, že o těchto bylo ze strany okresního soudu rozhodováno, přestože je žalobkyně uplatnila nikoliv v průběhu daného jednání, ale až po jeho skončení (rozsudek NS ČR sp. zn. 21 Cdo 2737/2012).

8. Okresní soud při dokazování postupoval v souladu s procesními předpisy, z provedených důkazů vyvodil logická zjištění odpovídající ustanovení § 132 o. s. ř. Z těchto důvodů odvolací soud skutkově zjištění okresního soudu jako správná přejímá. Skutkový stav zůstal nezměněn i v odvolacím řízení.
9. Nedůvodné jsou námitky žalobkyně ohledně provádění a hodnocení důkazů, když žalobkyně byla řádně vyzvána ze strany okresního soudu k doplnění tvrzení a důkazů k prokázání svého tvrzení ohledně chování žalovaného v hrubém rozporu s dobrými mravy. V této souvislosti je nutno uvést, že s ohledem na předmět podané žaloby, má žalobkyně povinnost tvrzení a důkazní povinnost k prokázání svých tvrzení ohledně okolností podstatných pro její nárok v souvislosti s odvoláním daru. Okresní soud zcela respektoval a přihlédl k tehdejší složité situaci v rámci proticovidových opatření, jakož i ke zdravotnímu stavu žalobkyně, když na její žádost opakovaně přistoupil k prodloužení lhůty k doplnění žaloby. Žalobkyně tak měla dostatek času a možnost svá tvrzení a důkazní návrhy řádně doplnit.
10. Na správně zjištěný skutkový stav aplikoval okresní soud správné právní ustanovení. Odvolací soud souhlasí i s právním posouzením věci, které okresní soud ve věci zaujal a na které odvolací soud v podrobnostech odkazuje. S ohledem na dobu uzavření darovací smlouvy, okresní soud správně posoudil nárok žalobkyně dle ust. § 630 občanského zákoníku platného do 31. 12. 2013 (rozsudek NS ČR sp. zn. 33 Cdo 2339/2019).
11. Žalobkyně ve svém obsáhlém dopise, ve kterém vyzývala žalovaného k vrácení předmětného daru, spatřuje porušení dobrých mravů v jednání žalovaného, kdy napsal její právní zástupkyni 2 SMS zprávy ve znění „Nechci s tebou nic mít“ a „Jak si poradíš, mě nezajímá“, že jí v září 2020 nepustil do domu, přestože zvonila, neposkytl jí bydlení a v této souvislosti byla vzata do vazby a neposkytl pomoc své sestře Lence.
12. Jak vyplývá z ust. § 630 obč. zák., jakož i z konstantní judikatury (např. 29 Cdo 228/2000, 33 Cdo 767/2011) předpokladem úspěšného uplatnění práva dárce je jen takové chování obdarovaného, které lze s ohledem na všechny okolnosti konkrétního případu kvalifikovat jako hrubé porušení dobrých mravů. Obvykle jde o porušení značné intenzity nebo o porušování soustavné, a to ať už fyzickým násilím, hrubými urážkami, neposkytnutím potřebné pomoci apod. Ne každé chování, které není v souladu se společensky uznávanými pravidly slušného chování ve vzájemných vztazích mezi lidmi, naplňuje tyto znaky. Předpokladem aplikace tohoto ustanovení je kvalifikované porušení morálních pravidel konkrétním chováním obdarovaného, jehož stupeň závažnosti je hodnocen podle objektivních kritérií, a nikoliv jen podle subjektivního názoru dárce.
13. Okresní soud se podrobně zabýval tím, zda se žalovaný vytykaného jednání vůči žalobkyni dopustil a zda lze v tomto jednání spatřovat hrubé porušení dobrých mravů ve smyslu ust. § 630 obč. zák. V této souvislosti odvolací soud odkazuje v podrobnostech na rozsudek okresního soudu s tím, že zcela souhlasí s jeho závěrem, že s ohledem na okolnosti daného případu nelze ve vytykaném jednání shledat hrubé porušení dobrých mravů ze strany žalovaného, které by odůvodňovalo postup dle výše uvedeného zákonného ustanovení. V úvodu je nutno uvést, že důvodem vzetí žalobkyně do vazby nebyla skutečnost, že jí žalovaný neposkytl bydlení, ale vydání mezinárodního zatykače v souvislosti s jejím trestním stíháním. Po jejím vzetí do vazby jí žalovaný poskytoval v rámci svých možností a schopností potřebnou organizační i materiálovou pomoc. Tuto jí poskytoval i po jejím propuštění z vazby (návrh na zajištění bytu, auta, pravidelné měsíční platby na bydlení), přestože tuto pomoc žalobkyně nazývala almužnou, výsměchem apod. Skutečnost, že

tato pomoc nebyla poskytována podle místy velmi náročných a mnohdy i nereálných představ žalobkyně, nelze vyhodnotit jako hrubé porušení dobrých mravů. Takto nelze hodnotit ani vytýkané SMS zprávy, když tyto byly zaslány poté, kdy žalovaný zjistil nerespektování jeho práni v souvislosti s uvedením bydliště žalobkyně. S ohledem na vedené trestní stíhání žalobkyně, jakož i zjevně nepřátelské vztahy žalobkyně k jeho manželce, je pochopitelný jeho nesouhlas se spojováním předmětné nemovitosti s trestním stíháním, jakož i nereálnost společného bydlení v jakékoliv formě. Hrubým porušením dobrých mravů nebylo ani vytýkané jednání žalovaného ve vztahu k sestře Lence, kterým se okresní soud rovněž podrobně a dostatečně zabýval. Odvolací soud závěrem shrnuje, že vytýkané jednání žalovaného, v důsledku kterého žalobkyně založila svůj nárok na vrácení daru, vychází z jejího ryze subjektivního hodnocení. Zcela nedůvodná jsou její tvrzení týkající se vzájemných vztahů a chování žalovaného, ke kterému mělo dojít před tím, než došlo k darování předmětných nemovitostí. Tyto nejsou pro posouzení nároku na vrácení daru podstatné, neboť se jedná o skutečnosti, o kterých obě strany darování věděly, a přesto se rozhodly k darování a přijetí daru přistoupit.

14. Odvolací soud nepřisvědčil námitce žalovaného ohledně změny darovací smlouvy v souvislosti s dopisem žalobkyně z roku 2016. Zmiňovaný přípis žalobkyně, popř. čestné prohlášení, je jednostranným jednáním žalobkyně, které svým obsahem není změnou předmětné darovací smlouvy a týká se pouze otázky možného bydlení žalobkyně v předmětném domě, nikoliv možnosti vrácení daru.
15. Z těchto důvodů odvolací soud rozsudek okresního soudu jako věcně správný dle ust. § 219 o. s. ř. potvrdil.
16. O nákladech odvolacího řízení bylo rozhodnuto dle ust. § 224 odst. 1 a 142 odst. 1 o. s. ř. Žalobkyně byla zavázána zaplatit žalovanému částku 9.196 Kč představující odměnu za 2 úkony právní služby po 3.500 Kč, tj. 7.000 Kč, 2x režijní paušál po 300 Kč, tj. 600 Kč, to vše navýšeno o DPH ve výši 1.596 Kč. Tuto částku byla žalobkyně zavázána zaplatit ve lhůtě stanovené dle ust. § 160 odst. 1 o. s. ř. k rukám zástupce žalovaného (ust. § 149 odst. 1 o. s. ř.).

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí je dovolání přípustné, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešena právní otázka posouzena jinak.

Dovolání je možno podat do dvou měsíců od doručení rozhodnutí odvolacího soudu u soudu, který rozhodoval v prvním stupni, k Nejvyššímu soudu ČR v Brně.

Ostrava 21. března 2023

JUDr. Šárka Žmolilová v. r.
předsedkyně senátu